

УДК 72.01

Данилов С.М.

Харківський національний університет будівництва і архітектури, Україна

СОЦІО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ «РОЗУМНОГО МІСТА»

«Дурість створює держави, підтримує владу, релігію, управління і суд. Та й що таке все життя людське, як не забава Дурості?».

Еразм Роттердамський [1].

«Екологія і глобалізм не сумісні в єдиному часі та просторі» таке формулювання придбала одна з гіпотез, що з'явилися в процесі роботи над концепцією «розумного міста». Не маючи достатньої компетенції для оцінки зв'язку глобальної економіки, соціуму і екології для архітектора цілком логічно видається спроба дати оцінку життєдіяльності міста з точки зору класичної філософії. Використовуючи гносеологічний підхід до спроби осмислення впливу глобалізму на архітектуру очевидним став висновок про розгляд економіки розумного міста з точки зору суспільних благ.

Ключові слова: соціум, економіка, сталий розвиток, розумне місто

Постановка проблеми

Для того щоб ефективно забезпечувати населення суспільними благами, держава повинна володіти певними фінансовими засобами, які необхідні для їх виробництва, які утворюються в результаті справляння податків. Податки - це своєрідна плата за користування благами, що здійснюється всім населенням. Розумне місто повинно бути організовано таким чином, щоби усі ресурси, в тому числі і фінансові використовувались максимально ефективно та безпечно для навколишнього середовища. Роботизація виробництва ставить новий виклик перед сучасним містом – поступову зміну містоутворюючого фактору з виробництва на обслуговування. Цей факт несе безліч проблем економічного та соціального характеру, які починають відбиватися на архітектурі. Відомо, що екологізація будівель це складна та дуже коштовна проблема і початок контрастної майнової диференціації населення дуже її ускладнює. Тому вкрай важливо не тільки поширювати опит зелених стандартів, але й виробити методики що дозволять зробити ці технології доступними для всього міста та його жителів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

У дослідженні запропонованої в даній статті проблеми аналізувалися роботи А.Н Кошелева. [2] BillGates [3], Левкевич М.Н. [4], С.Г. Кара-Мурзи [5] та деяких інших. Проведений в цій статті аналіз вказує на проблеми загрозу екології міст що виникає з боку великих корпорацій, глобалізації та роботизації виробництва.

Результати дослідження

В узагальненому сенсі блага - це певна сукупність засобів, які дозволяють задовольнити потреби

як певної людини, так і населення в цілому. Виробництво і розподіл суспільних благ відноситься до основних функцій держави, його першочергових завдань. Тут проявляється спрямованість держави на відображення і реалізацію інтересів усього населення країни. Та форма, в якій держава сьогодні бере на себе обов'язки, пов'язані з суспільними благами, сформувалась тільки в ХХ ст. Сьогодні нормальне функціонування національної економіки неможливо уявити без таких загальноприйнятих благ, як безкоштовна система охорони здоров'я, освіти, зовнішня і внутрішня безпека держави, соціальне забезпечення і страхування.

Громадські блага мають наступні специфічні риси:

1) відсутність конкуренції в споживанні суспільних благ, обумовлене тим, що використання блага однією людиною анітрохи не зменшує цінності і значення. Від кількості осіб, що використовують суспільне благо, його ціннісні характеристики істотно не страждають. Наприклад, висадженими на клумбі квітами можуть насолоджуватися, не викликаючи втрати їх цінності, безліч людей;

2) неподільність блага, обумовленого тим, що індивід не може самостійно визначати характеристики блага, обсяг його виробництва. Наприклад, освітлення на вулиці не може включатися і вимикатися в визначений час на прохання певної людини. Він може тільки використовувати або ж не використовувати це благо;

3) неринковим характером вартості блага, пов'язаного з тим, що на нього не діють закони вільного ринку і конкуренції. Виробництво суспільних благ не може бути регульовано законами ринку, а тому на себе цю функцію бере держава, штучно визначаючи характер виробництва і розподілу суспільних благ;

4) тотальним і невиключним характером блага, пов'язаним з тим, що його споживання не може бути обмежене певною групою населення, або тим, що це не є доцільним. Наприклад, вуличним освітленням, газонами користується все населення - не можна локалізувати визначеними рамками цей процес.

За критерієм масштабу поширення в рамках національної економіки виділяють наступні види благ:

1) загальнодержавні суспільні блага. Це блага, які мають значення і поширюються на території всієї держави. До них, наприклад, відноситься діяльність федеральних органів державної влади, армії, Федеральної служби безпеки;

2) місцеві громадські блага. Це блага, до яких має доступ лише частина населення країни. Зазвичай ці кордони проводяться відповідно до регіональної приналежності населення. До них, наприклад, відносяться, міські парки, міське освітлення.

Залежно від ступеня доступності виділяють наступні види суспільних благ:

1) суспільні блага що виключаються. Це блага, використання яких може бути обмежене певним колом населення. Наприклад, вхід в музей може здійснюватися за квитками, а, отже, одержувачів цього блага можна обмежити, але характеристики блага від цього не постраждають;

2) суспільні блага що не виключаються. Це блага, використання яких не може бути обмежено тільки певними колом населення. Це, наприклад, міське освітлення.

Так як кількість населення, яке споживає суспільні блага, велике, а справляння плати за його надання утруднено, то в цьому випадку єдиним ефективним виробником благ може бути держава. Держава може по різному брати участь у виробництві суспільних благ:

1) опосередковано. У цьому випадку держава доручає підприємствам приватного сектора за певну норму винагород виробництво суспільних благ. Така форма участі держави ефективна в тому випадку, коли витрати приватних компаній на виробництво благ будуть істотно нижче, ніж якби цим займалися державні органи;

2) безпосередньо. Ця форма виробництва суспільних благ заснована на тому, що держава безпосередньо і самостійно виробляє блага. Це ефективно тільки в деяких випадках, коли для виробництва благ потрібен високий ступінь концентрації виробничих потужностей, наприклад: армія, міліція.

У національній економіці ці дві форми участі держави у виробництві суспільних благ існують одночасно. Критерієм вибору конкретної форми є економічна доцільність - мінімізація витрат на виробництво певного блага при максимізації результату.

Для того щоб ефективно забезпечувати населення суспільними благами, держава повинна воло-

діти певними фінансовими засобами, які необхідні для їх виробництва, які утворюються в результаті справляння податків. Податки - це своєрідна плата за користування благами, що здійснюється всім населенням [2].

Звернення до питання суспільних благ спровоковано виступом одного із засновників компанії Microsoft Білла Гейтса, 14 березня 2014 року в Нью-Йорку на конференції The American Enterprise Instituteon Thursday, він заявив, що в зв'язку з ростом автоматизації виробництва в найближчі 20 років ринок праці чекають величезні зміни. Однак, на його думку, страшно навіть не це, а те, що і громадяни, і влада країн світу зовсім не готові до них. "Програмна заміна людських професій, будь то водій, офіціант або медсестра, вже гряде. Згодом технології зменшать число вакансій на багато робочих місць, особливо в некваліфікованих сферах. Через 20 років попит у багатьох сферах ринку праці стане нижче. Мені здається, що люди поки не розуміють цього", - говорить Гейтс. [3]

Для подібної заяви у Гейтса є вагомі підстави. Наприклад, недавно аналітики американської компанії Vanguard Plastics Corp, яка ще в жовтні 2012 року розпочала впровадження в свої цехи експериментальних багатофункціональних роботів-робітників «Vaxter» (їх розробила компанія Rethink Robotics), провела розрахунки порівняльної ефективності праці автомата і людини за одним і тим же верстатом. І вони виявилися явно не на користь Homo Sapiens - робот, вартість якого становила 250 тисяч доларів, за рік роботи зміг повноцінно замінити двох кваліфікованих операторів верстатів, чия річна зарплата становила 50 тисяч доларів. [4]

У роботизації виробництв і пов'язаної з нею зростанням безробіття криється величезний «клубок» проблем, які безпосередньо відібуваються на містах. Головне питання, на який неможливо однозначно відповісти - яким чином міста відреагують на надлишок людей, не забезпечених достатніми для підтримки повноцінної життєдіяльності засобами - будуватимуть гетто, або їх потенціал використовуватимуть для якісного поліпшення міського середовища. І перше і друге завдання означають реорганізацію міст на діаметрально протилежних засадах. Тут постає питання справедливого розподілу суспільних благ і формату доступу до них. Особливо страшними виглядають поява в ЗМІ статей, присвячених темі «Золотого мільярда».

Термін «золотий мільярд» утворився як синтез двох ідей, які приймають саме різні види - від квазінаукових до суто ідеологічних і навіть містичних, релігійні. Одна ідея - уявлення про «Золотий вік» прогресу і благоденства. Інша - песимістичне визнання обмеженості ресурсів Землі і неможливості поширення цього благоденства на все нинішнє населення планети. Термін «золотий мільярд», як сильно «ідеологічно навантажена» метафора, не жи-

вається в офіційних документах. Там він замінюється набором ухильних понять і визначень, так що сенс стає ясний виключно з контексту. Так, коли ряд вчених і експертів ООН оголошують, що благополучне життя на Землі можливе тільки для одного мільярда людей, вони по суті використовують поняття «золотий мільярд». [5]

Проблема незайнятих у виробництві людей породжує логічні запитання - наскільки життя працевлаштованого населення буде відрізнятися від життя населення безробітного? В процесі розгляду концепцій «розумної» і «зеленої» економіки як невід'ємної частини «розумного міста» виникає враження, що більшість посилок в мас-медіа не несуть чіткого інформаційного навантаження, обмежуючись якимось загальним набором побажань. Прикладом може слугувати стаття у Вікіпедії на цю тему:

«Зелена економіка - напрямок в економічній науці, який сформувався в останні 2 десятиліття, в рамках якого вважається, що економіка є залежним компонентом природного середовища, в межах якого вона існує і є його частиною. Концепція зеленої економіки включає в себе ідеї багатьох інших напрямків в економічній науці і філософії, таких як феміністська економіка, постмодернізм, ресурсорієнтована економіка, екологічна економіка, економіка навколишнього середовища, антиглобалізм, зелений анархізм, зелена політика, теорія міжнародних відносин та ін.

Теорія зеленої економіки базується на 3 аксіомах:

неможливо нескінченно розширювати сферу впливу в обмеженому просторі;

неможливо вимагати задоволення нескінченно зростаючих потреб в умовах обмеженості ресурсів;

все на поверхні Землі є взаємопов'язаним.

Прихильники зеленої економіки критикують неокласичну школу за те, що в її рамках природні і соціальні чинники зазвичай розглядаються як екстерналії; в кращому випадку вони вважаються фіксованими і не аналізуються в динаміці.

Зелені економісти вважають економічне зростання непорозумінням, тому що воно суперечить першій аксіомі. «Ростізм» (Growthism), вважають прихильники зеленої економіки, порушує діяльність екосистеми.

Зеленими економістами пропонується встановлення податку Тобіна в розмірі 1% від усіх міжнародних торгових угод, з тим, щоб спрямовувати зібрані кошти бідним країнам з метою гальмування диференціації між розвиненими і не дуже країнами що посилюється. Крім цього, пропонується використовувати категорію «природний капітал» (Natural capital) замість категорії «природні ресурси», яка як би свідчить про пасивну роль природи в економіці.

Серед прихильників зеленої економіки виділяються: М. Букчин, Дж. Дже Кп ШС, Р. Карсон, Е. Ф. Шумахер, Р. Костанца, Л. Маргуліс, Д.Кортен, Б.

Фаллер, Х. Делі, С. А. Липина, Д. Медоуз, С. П. Хоук, А. Тверські і ін. [6]

Економічна складова «розумного міста» залишає безліч питань, відповіді на які можна знайти тільки в суміжних спеціальностях.

1. Сумарний коефіцієнт народжуваності в Європі опустився до середнього значення 1,48 [7], це означає підвищення співвідношення літніх людей до молодих і скорочення населення. В умовах глобалізації економік містоутворюючі чинники багатьох міст трансформувалися з виробництва в сферу обслуговування. Отже, для утримання зростаючої кількості пенсіонерів і безробітних необхідно буде значно збільшувати податки на ефективно працюючі підприємства.

В даний час найбільш прибутковими є транснаціональні корпорації (ТНК). В цілому ТНК забезпечують близько 50% світового промислового виробництва. На ТНК припадає понад 70% світової торгівлі, причому 40% цієї торгівлі відбувається всередині ТНК, тобто вони відбуваються не за ринковими цінами, а за так званими трансфертними цінами, які формуються не під тиском ринку, а під довгострокової політики материнської корпорації. Дуже великі ТНК мають бюджет, що перевищує бюджет деяких країн. З 100 найбільших економік в світі, 52 - транснаціональні корпорації, інші - держави. Вони дуже впливають в регіонах, так як мають великі фінансові кошти, зв'язки з громадськістю, політичне лобі [8].

Відомо, що при підвищенні податкового навантаження ТНК переводить свої потужності в треті країни, забезпечуючи собі, тим самим, підвищення дохідної частини. ТНК не обтяжені національною свідомістю, територіями, людьми похилого віку та дітьми, для них суспільні блага не є обов'язковим фінансовим тягарем. Топ-менеджер великої компанії, як правило, заробляє в кілька разів більше, ніж президент країни. У відповідальне управління компаніями, як правило, не приймають людей без високого рівня інтелекту і спеціальної підготовки, що часто трапляється з європейськими парламентами, в які на основі вільного волевиявлення народу потрапляють актори, спортсмени і навіть порнозірки (наприклад, Чічолина, Італія). Тому держави все більше програють компаніям, хоч конкуренції між ними, поки, не спостерігається, хоча ТНК все жорсткіше намагаються контролювати життєво важливі ресурси.

Яскравим прикладом того, наскільки сучасні міста беззахисні перед виробничою міграцією транснаціональних компаній може служити Детройт. Економіст Річард Д. Уолф писав, що основною причиною занепаду Детройта став провал інтеграції автомобільної промисловості Детройта в світову економіку. Він говорив, що в 1970-х автомобільним компаніям не вдалося передбачити зміни споживчого попиту. Компанії шукали шляхи підризу успіхів,

досягнутих робочими Детройта, які подаються Міжнародним союзом автомобільних робочих. Керівництво компаній (власники акцій і директора) вирішили перенести виробничі потужності з Детройта, так як всюди знаходилися місця, де можна було б платити низьку заробітну плату. В ході глобальної кризи автомобільної промисловості 2008-2010 уряд США виділив компаніям Chrysler і General Motors \$ 17.4 млрд., Щоб врятувати їх, але місту не було надано такої допомоги. Уолф заявляє, що історія Детройта завдяки капіталізму успішна в 1950-х і 60-х, але в подальших декадах капіталізм винен в глибокому занепаді, яке охопило місто [9].

Заява про визнання Детройта банкрутом було подано 18 липня 2013 року. За оцінками експертів це стане найбільшим муніципальним банкрутством в історії США. Заборгованість та бюджетний дефіцит Детройта перевищує близько 18-20 мільярдів доларів, основними кредиторами є пенсійні фонди, страхові компанії, що здійснюють медичне страхування, і профспілки, що представляють інтереси муніципальних службовців [10].

Також занепаду Детройта сприяло небажання людей з нормальним достатком жити в районах, населеними афроамериканцями та іншими національними та расовими меншинами. З 1950-х років почалося міграція жителів в передмістя. Це схоже для багатьох великих міст США явище отримало назву "втеча білих" (це ж стало причиною занепаду Pruitt-Igoe соціального житлового комплексу в місті Сент-Луїс штату Міссурі, США). До 1950 року чисельність городян досягла історичного максимуму (1,8 мільйонів чоловік), але з тих пір неодмінно знижувалася. Білі, їдучі в упорядковані передмістя, "забирали" з собою і податки, що сплачуються в місцеву казну. Згодом чітко позначився замкнуте коло: "виїжджаючи з району жителі - зменшення оподаткованої бази - скорочення фінансування (дороги, школи, лікарні) - виїжджаючи з району жителі". Станом на березень 2011 року число жителів Детройта (близько 750 тисяч чоловік) скоротилося більш ніж в 2 рази по відношенню до 1950 року.

Крім того, енергетичні та економічні кризи, зростання податків на нерухомість в центрі міста, а також активний розвиток сфери послуг в період 1970-1980 рр. призвели до того, що виробничі підприємства в найбільших містах США та Європи самі закривалися, а їх території виявилися покинутими. Продаж цих ділянок була утруднена в зв'язку з високими витратами реорганізації виробничої забудови. Інвестиції прямували на будівництво нових підприємств на вільних ділянках за межами міста.

В результаті, до початку 1990-х рр. великі міста розвинених країн світу зіткнулися з проблемою реорганізації та реконструкції великої кількості земельних ділянок з закинутими виробничими будівлями і спорудами. Ці території позначено терміном

«brown fields» (у перекладі з англ. «Коричневі поля») - ділянки, зайняті закинутими об'єктами промислової забудови, на противагу «green fields» (переклад з англ. Або «зелені поля») - ділянкам, вільним від будь-якої забудови. Використовуються також і інші визначення: «contaminated properties / sites / areas / land / soil» (перев. з англ. «Забруднена власність / ділянки / території / ґрунт») або «abandoned land» (перев. з англ. «Покинута земля»).

У США найбільшого поширення набуло таке визначення: «brown field» - це промислова та комерційна власність (території і споруди), яка залишається покинутій або недостатньо використовується, в тому числі з-за реального або передбачуваного забруднення ділянки».

В Європейських країнах частіше звертаються до наступного визначення: «brown field» - це ділянки, на які вплинуло їх попереднє використання або використання навколишньої території, занедбані і не використовуються, мають реальне або уявне забруднення, частіше розташовані на розвинених урбанізованих територіях, і вимагають втручання для повернення їх до прибуткового використання».

Висновки

Проблема реорганізації міських територій є найскладнішим містобудівним завданням у всіх найбільших містах світу. На екологічну реабілітацію та реорганізацію виробничих територій впливає безліч найрізноманітніших чинників:

- зміна технологій виробництва, і, як наслідок, скорочення потреби в ресурсах (трудових, енергетичних, сировинних);
- розвиток третинного і четвертинного секторів економіки світу, глобалізація;
- закономірності просторового розвитку великих міст, перехід до субурбанізації і постсубурбії, і розвиток систем транспорту;
- зміна цінностей суспільства, в тому числі в сфері екології,
- зміна земельної, містобудівної та економічної політики державної влади.

Тому якість проектів реорганізації та зміна екологічних параметрів зумовлена різними вимогами, які діють в сфері економіки, виробництва, землекористування і будівництва. Рішення задач екологічної реабілітації і реорганізації виробничих територій можливо тільки за рахунок інтеграції зусиль різних спільнот і розвитку різноманітних інструментів підтримки проектів - на федеральному і регіональному рівні.

Одним з таких механізмів могла б стати розробка державної програми, спрямованої на екологічну реабілітацію виробничих територій, впровадження механізмів компенсації власнику витрат, спрямованих на модернізацію виробництва і зниження негативного впливу на навколишнє середовище, а також

розвиток вторинної переробки відходів виробництва.

Література

1. Desiderius Erasmus. *The Praise of Folly*. Arc Manor(2008) 96 p.
2. Кошелев, А.Н. *Национальная экономика. Конспект лекций [Текст] / А.Н. Кошелев – М.:Эксмо, 2008. 160 с*
3. Julie, Bort (2014). *Bill Gates: People Don't Realize How Many Jobs Will Soon Be Replaced By Soft ware Bots // Business Insider Retrieved from <http://www.businessinsider.com/bill-gates-bots-are-taking-away-jobs-2014-3>*
4. Левкевич, М. *Технологический прогноз. Роботы-рабочие – неоднозначное будущее человечества [Электронный ресурс] Институт эволюционной экономики. 30.12.2012 — Режим доступа: <http://iee.org.ua/ua/prognoz/3620/>*
5. Кара-Мурза, С. Г. *Концепция «золотого миллиарда» и Новый мировой порядок [Текст] / С. Г. Кара-Мурза – М., 1999. – 126 с.*
6. Hahnel, R. (2010), *GreenEconomics: Confronting the Ecological Crisis*. New York: M. E. Sharpe.
7. *World Fertility Patterns 2015*. United Nations (2016)Retrieved from <http://www.un.org/en/development/desa/population/publications>
8. Михайлушкин, А. И. *Экономика транснациональной компании: Учеб. пособие для вузов[Текст] / А. И. Михайлушкин, П. Д. Шимко — М.: Высш. шк. 2005. С. 24.*
9. Wolff, Richard D. (2013)*Detroit's decline is a distinctively capital failure // The Guardian July 23, 2013 Retrieved from <http://www.theguardian.com/commentisfree/2013/jul/23/>*
10. Monica Davey, Mary Williams Walsh July (2013). *Billions in Debt, Detroit Tumbles Into Insolvency // The New York Times 18.07.2013 Retrieved from <http://www.nytimes.com/2013/07/19/us/>*
2. Koshelev, A.N. (2008)*National economy. Lecture notes. Eksmo. 160 c*
3. Julie, Bort (2014). *Bill Gates: People Don't Realize How Many Jobs Will Soon Be Replaced By Soft ware Bots // Business Insider Retrieved from <http://www.businessinsider.com/bill-gates-bots-are-taking-away-jobs-2014-3>*
4. Levkevich, M (2012). *Technological Forecast. Robots-workers – the big future of mankind. Institute of Evolutionary Economics Retrieved from <http://iee.org.ua/ua/prognoz/3620/>*
5. Kara-Murza S.G. (1999)*The concept of the "golden billion" and the New World Order 126 p.*
6. Hahnel, R. (2010), *GreenEconomics: Confronting the Ecological Crisis*. New York: M. E. Sharpe.
7. *World Fertility Patterns 2015*. United Nations (2016)Retrieved from <http://www.un.org/en/development/desa/population/publications>
8. Mihajlushkin, A.I. (2005)*Economy of transnational company: Text book for high schools P. 24.*
9. Wolff, Richard D. (2013)*Detroit's decline is a distinctively capital failure // The Guardian July 23, 2013 Retrieved from <http://www.theguardian.com/commentisfree/2013/jul/23/>*
10. Monica Davey, Mary Williams Walsh July (2013). *Billions in Debt, Detroit Tumbles Into Insolvency // The New York Times 18.07.2013 Retrieved from <http://www.nytimes.com/2013/07/19/us/>*

References

1. Desiderius Erasmus. *The Praise of Folly*. Arc Manor(2008) 96 p.

Рецензент: д-р арх-ри, проф. О.О, Фоменко, Харківський національний університет будівництва і архітектури, Україна

Автор: ДАНИЛОВ С.М.

кандидат архітектури, доцент кафедри містобудування та урбаністики
Харківський національний університет будівництва і архітектури, Україна
E-mail - smd66@i.ua.

СОЦИО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ОРГАНИЗАЦИИ «УМНОГО ГОРОДА»

Данилов С.М.

Харьковский национальный университет строительства и архитектуры, Украина

«Глупость создает государства, поддерживает власть, религию, управление и суд. И что такое вся жизнь человеческая, как не забава Глупости?»

Эразм Роттердамский [1].

«Экология и глобализм не совместимы в едином времени и пространстве» такую формулировку приобрела одна из гипотез, появившихся в процессе работы над концепцией «умного города». Не имея достаточной компетенции для оценки связи глобальной экономики, социума и экологии для архитектора вполне логичной представляется попытка дать оценку жизнедеятельности города с точки зрения классической философии. Используя гносеологический подход при осмыслении влияния глобализма на архитектуру очевидным стал вывод о рассмотрении экономики умного города с точки зрения общественных благ.

Ключевые слова: социум, экономика, устойчивое развитие, умный город

SOCIO-ECONOMIC ASPECTS OF THE ORGANIZATION OF A «SMART CITY»

S. Danylov

Kharkiv National University of Construction and Architecture, Ukraine

"Stupidity creates state maintains power religion, administration and justice. And what is the life of man is not fun nonsense? "

Erasmus of Rotterdam [1].

"Ecology and global is mare not compatible in the sametime and space" is the odds-multi vant age a acquired one of the hypo the sesth at have emerged in the process of conbehind providing "smart city." With out sufficient competence to assess the LCU-speaking global economy, society and environment for thear cheapest symmetrel ofloxacin attempt to assess the life of the city interms of classical philosophy. Using epistemological approach to attempt to comprehend the impact of globalization on the architecture became obvious conclusion nomiky consideration of eco-smart city in termsofpublic goods.

In the modern scholarly tradition, crises that every large city goes through are opposed to its sustainability. Fundamentally, this the sisistrue but only in those cases when the system of a city is regarded as the staticone, inisolation from the dynamics of its development. In the process of considering a city as an open dynamic system, it be comes obvious that such approach slightly distorts the vision of the problem. Stability and crisis are the states through which the system of a city and its components go through out their existence. It is also known that every dynamic system can experience the period sof stagnation, andcrises, under certain conditions can develop into a disaster.

Keywords: society, economy, sustainable development, smart city.
